

කුඩා තේ හා රබර් වතු පුනර්ජීවන ව්‍යාපෘතියේ 2024 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා අවසන් කිරීමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජය සහ කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල (IFAD) අතර 2016 අප්‍රේල් 26 දිනැතිව ඇති කර ගත් අංක 2000001447 දරන ණය ගිවිසුමේ IX ඡේදයේ 9.03(අ) වගන්තියේ විධිවිධාන සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවේ ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා සලකන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණ මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

1.2 ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, අරමුණු, අරමුදල් යෙදවීම හා කාලය

ණය ගිවිසුමට අනුව, වැටිලි කර්මාන්ත අමාත්‍යාංශය ව්‍යාපෘතියේ විධායක නියෝජිතායතනය සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ නියෝජිතායතනය වේ. ව්‍යාපෘතියේ අරමුණු වන්නේ ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශයේ කුඩා තේ සහ රබර් වතු හිමියන්ගේ වඩාත් ඵලදායී, ලාභදායී සහ ඔරොත්තු දෙන ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සංවර්ධනය කිරීමයි. ණය ගිවිසුමට අනුව, ව්‍යාපෘතියේ ඇස්තමේන්තුගත මුළු පිරිවැය රු. මිලියන 8,502 කට සමාන එ.ජ.ඩො. මිලියන 65.4 ක් වූ අතර ඉන් රු. මිලියන 3,349.30කට සමාන එ.ජ.ඩො. මිලියන 25.77ක් කෘෂිකාර්මික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර අරමුදල (IFAD) මගින් මූල්‍යකරණය කිරීමට එකඟ විය. ඉතිරි මුදල වූ රු. මිලියන 5,153 ක් ශ්‍රී ලංකා රජයේ බැංකු, ප්‍රතිලාභීන් සහ පෞද්ගලික අංශය මගින් මූල්‍යකරණය කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. ව්‍යාපෘතියේ කටයුතු 2016 අගෝස්තු 15 දින ආරම්භ කරන ලද අතර 2021 අප්‍රේල් 23 දින අවසන් කිරීමට නියමිතව තිබුණි. කෙසේ වුවද, ව්‍යාපෘතියේ කටයුතු අවසන් කිරීමේ දිනය 2023 සැප්තැම්බර් 30 දක්වා දීර්ඝ කර තිබුණි.

1.3 තත්ත්වගණනය කළ මතය

මාගේ වාර්තාවේ 2.1 කොටසේ විස්තර කර ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, මේ සමඟ ඇති අවසන් කිරීමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් 2024 මාර්තු 31 දිනට ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය තත්ත්වය, සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ව්‍යාපෘතියේ වියදම සහ එහි මුදල් ප්‍රවාහයන් ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.4 මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර) අනුකූලව මා විසින් විගණනය සිදුකරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ අවසන් කිරීමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.5 අවසන් කිරීමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ කළමනාකරණයේ සහ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

අවසන් කිරීමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙළ කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර වූ අවසන් කිරීමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය පරීක්ෂා කිරීම සම්බන්ධ වගකීම, පාලනය කරන පාර්ශවයන් විසින් දරනු ලබයි.

1.6 අවසන් කිරීමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස අවසන් කිරීමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මකභාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම් හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, චේතනාන්විත මහඟුරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මග හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- ව්‍යාපෘතියේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- අවසන් කිරීමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

මාගේ විගණනය තුළදී හඳුනාගත් වැදගත් විගණන සොයාගැනීම්, ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතා හා අනෙකුත් කරුණු පිළිබඳව පාලනය කරනු ලබන පාර්ශවයන් දැනුවත් කරන ලදී.

2. අවසන් කිරීමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම

2.1 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	විගණකගේ නිර්දේශය
ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 05 හි 43(අ) ඡේදයට අනුව, එක් එක් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ වත්කම් සහ වගකීම් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ දිනට පවතින අවසන් විදේශ විනිමය අනුපාතයට පරිවර්තනය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, 2024 මාර්තු 31 දිනට ව්‍යාපෘතියේ විදේශ ණයට අදාළව ඉකුත් වර්ෂයේ සිදු කරන ලද සාමාන්‍ය ගැලපීම රු. මිලියන 3,257.08 ක් වූ අතර එය විදේශ ණය ශේෂයට නැවත මාරු කර තිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, 2024 මාර්තු 31 දිනට විදේශ ණය ශේෂය එම ප්‍රමාණයෙන් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	රාජ්‍ය ගිණුම් මාර්ගෝපදේශ 3/2024 ට අනුව, ව්‍යාපෘති මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමානාත්මතා විචලනය සඳහා ගැලපීම් සිදු කිරීම අවශ්‍ය නොවුණි.	ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 05ට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.

2.2 නීති, රීති සහ රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති සහ රෙගුලාසිවලට යොමුව	විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	විගණකගේ නිර්දේශය
මූල්‍ය රෙගුලාසි 753(2)	මූල්‍ය රෙගුලාසි 753(2) ට අනුව, ව්‍යාපෘතිය මගින් ආයතන 09 කට භාර දුන් රු. 117,246,984කට අදාළ භාණ්ඩ ලැබීම් සටහනේ මුල් පිටපත ව්‍යාපෘතිය සතුව නොපැවතුණි.	නියමිත දිනයේදී අදාළ DPMU විසින් භාවිතා කරන ලද අයිතම සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් භාර දී ඇත.	මූල්‍ය රෙගුලාසි 753(2) ට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.

3. භෞතික කාර්යසාධනය

3.1 ව්‍යාපෘතියේ ක්‍රියාකාරකම්වල භෞතික ප්‍රගතිය

අංකය	සංරචකය	ක්‍රියාකාරකම	2024 මාර්තු 31	විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	විගණකගේ නිර්දේශය
		අපේක්ෂිත භෞතික කාර්ය සාධනය	අත්පත් කරගත් කාර්ය සාධනය			
		ඒකක	ඒකක			

(අ)	කුඩා තේ වතු හිමියන් සංවර්ධනය කිරීම	කුඩා තේ වතු හිමියන් සඳහා වෙළඳපොළ පාදක නිෂ්පාදන සහාය ලබා දීම	ඉඩම් හෙක්ටයාර 4500ක්	ඉඩම් හෙක්ටයාර 4131ක්	2016 සිට 2022 වර්ෂ දක්වා තෝරාගත් දිස්ත්‍රික්ක ඉඩම් 5,500ක් පුනරුත්ථාපනය කර නැවත වගා කිරීමට මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් සැලසුම් කර තිබුණු අතර එය 2023 සැප්තැම්බර් 30 දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී. කෙසේ වුවද, සැලසුම් කළ පරිදි 2016 වර්ෂයේ දී ව්‍යාපෘතියේ මෙහෙයුම් ආරම්භ කිරීමට අපොහොසත් වීම හේතුවෙන්, තේ ඉඩම් පුනරුත්ථාපනය කර නැවත වගා කිරීමේ ඉලක්කය හෙක්ටයාර 4,500 ක් ලෙස සංශෝධනය කරන ලදී. කෙසේ වුවද, 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට හෙක්ටයාර 369ක තේ වගා කර නොතිබුණි.	මෙහෙයුම් කමිටුව ව්‍යාපෘති ඉලක්කය අඩු කිරීමට තීරණයක් ගෙන ඇත. කෙසේ වුවද, ව්‍යාපෘතියට සංශෝධිත ඉලක්කය සපුරා ගැනීමට නොහැකි විය.	සැලැස්මේ ක්‍රියාකාරකම් සැලසුම් කළ කාලසටහන තුළ සිදු කළ යුතුය.
(ආ)	කුඩා රබර් වතු හිමියන් සංවර්ධනය කිරීම	කුඩා රබර් වතු හිමියන් සඳහා වෙළඳපොළ පාදක නිෂ්පාදන සහ සැකසුම් සහාය ලබා දීම	ඉඩම් හෙක්ටයාර 3000 ක්	ඉඩම් හෙක්ටයාර 2770 ක්	2016 සිට 2022 වසර දක්වා තෝරාගත් දෙකක රබර් ඉඩම් හෙක්ටයාර 3,000 ක් වගා කිරීමට මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් සැලසුම් කර තිබුණි. කෙසේ වුවද, 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට හෙක්ටයාර 230ක රබර් වගා කර නොතිබුණි.	එකඟ වෙමි. ඉලක්කය සපුරා ගැනීමට ව්‍යාපෘතිය අසමත් විය.	සැලැස්මේ ක්‍රියාකාරකම් නියමිත ව්‍යාපෘති කාලය තුළ සිදු කළ යුතුය.

3.2 උන උපයෝජිත සම්පත්

අංකය	විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	විගණකගේ නිර්දේශය
(අ)	අම්පාර සහ මොණරාගල දිස්ත්‍රික්කවල කුඩා රබර් වතු හෙක්ටයාර 122 ක සහ කුඩා රබර් වතු හෙක්ටයාර 227 ක රබර් වගාව සඳහා රු.3,972,290 ක් සහ රු. 6,801,923 ක් ආධාර වශයෙන් ගෙවා ඇතත්, රබර් වගා කිරීමට අපොහොසත් වී තිබුණි.	රබර් සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව පැළ සහ තාක්ෂණික සහාය ලබා දීම මගින් රබර් ඉඩම්/වගාවන් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ ක්‍රියාවලියක නිරතව සිටියි.	සැලැස්මේ ක්‍රියාකාරකම් නියමිත ව්‍යාපෘති කාලසීමාව තුළ සිදු කළ යුතුය.
(ආ)	2017 සිට 2023 දක්වා කාලය තුළ දිස්ත්‍රික්ක හය තුළ හෙක්ටයාර 242 ක මුළු භූමි ප්‍රමාණයක තේ නැවත වගා කිරීම සඳහා සහනාධාර යෝජනා ක්‍රමය යටතේ බලපත්‍ර ලබා ගත් ප්‍රතිලාභීන් 805 දෙනෙකුට රු. 35,931,707ක අත්තිකාරම් ගෙවීම් ලබා ගැනීමෙන් පසුව වුවද, ඉඩම් මැනීමේ ප්‍රමාදය සහ තණකොළ සිටුවීමේ ප්‍රමාදය වැනි විවිධ හේතූන් මත කිසිදු කාර්යයක් ආරම්භ කර නොතිබුණි.	තේ පර්යේෂණායතනයේ (TRI) නිර්දේශයට අනුව, ප්‍රතිලාභීන් තම වැඩබිම් කටයුතු සම්පූර්ණ කර නොතිබුණු අතර, කුඩා තේ වතු සංවර්ධන අධිකාරියේ (THSDA) ක්ෂේත්‍ර නිලධාරියාට එවැනි තේ ඉඩම් සඳහා නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීමට හැකියාවක් නොමැත. මෙම ගැටළුව දැනටමත් හඳුනාගෙන ඇති අතර ගෙවීම් අයකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු පිළියෙළ කර ඇත.	ව්‍යාපෘති කටයුතු සම්පූර්ණ නිරීක්ෂණය කර කාලෝචිත ලෙස සම්පූර්ණ කළ යුතුය.